

BOTANIKA CÉVNATÝCH ROSTLIN

„Pro udržení vzácných druhů (a jejich stanovišť či biotopů) v krajině je zapotřebí omezit rekultivace a vhodným managementem blokovat sukcesi a zamezit eutrofizaci krajiny.“

Mgr.
Šárka Cimalová
Ph.D.

Krajina překypující životem

Jakkoli se člověk snaží přetvářet krajinu k obrazu svému, je to vždy příroda, kdo má poslední slovo. Postupně zaceluje jizvy, které v pohornické krajině zanechala důlní činnost, a vdechuje tomuto místu nový život a tím i smysl. Díky jejímu neúnavnému působení zde začínají růst rozličné druhy rostlin, které spoluvytvářejí velké množství vzácných biotopů. Ty tvoří jeden ze základních pilířů této nezaměnitelné krajiny.

Svět vzácných rostlin

Zotavující se krajina nabízí rostlinám ideální podmínky pro prosperující a nerušený růst. V současné době, vztaženo k roku 2019, se podařilo zaznamenat na 25 druhů cévnatých rostlin náležících do červeného seznamu ČR. V krajině, která se léta prohýbala pod tíhou těžby, je to počet naprosto unikátní. Jedná se o cévnaté rostliny z řad vodních a mokřadních taxonů, ale také o orchideje či vzácné plevely. Jejich domovem jsou převážně průrvy půdních poklesů a stojaté vodní plochy, které se vyznačují nízkým obsahem chemikálií a hnojiv ze splachů a také vyšším obsahem minerálních látek z důlních vod. Na rozdíl od zemědělsky využívané krajiny jiných částí republiky má pohornická krajina všechny předpoklady pro výskyt různorodé a životaschopné flóry.

Útočiště kruštíku, židoviníku i aldrovandky

Naštěstí ne vše lze rekultivovat najednou, a tak na některých místech pohornické krajiny vystřídal lidskou touhu po černém zlatě přirozené přírodní procesy. Díky tomu se zde můžeme setkat s výskytem hned několika vzácných druhů, kterým se zde daří skvěle rozmnožovat. Na odkališti dolu František – Castaldonovka se vyskytuje populace kruštíku bahenního, která byla ještě před pár lety největší v rámci celé České republiky (řádově desetitisíce rostlin). Na odkalištích dolů Dukla a František můžeme nalézt také kriticky ohrožený židoviník německý. Přírodovědně nejcennější, avšak těžbou vyčerpaná oblast Louckých rybníků zase představuje místo s ojedinělým výskytem vodních makrofyt v rámci Česka. Jedná se o jedinou lokalitu dnes vyhynulé aldrovandky měchýřkaté, jejíž reintrodukce v regionu dosud nikde neproběhla úspěšně. Tento prostý výčet je jasným dokladem toho, o jak cenné území se z hlediska botanického jedná.

Nechme je růst a vzkvétat

Květena pohornické krajiny zažívá díky nespoutané síle přírodních procesů nebývalý rozmach. Z dlouhodobého hlediska je však potřeba zvážit, nakolik bychom se měli v těchto přírodních procesech angažovat my, lidé. Ojedinělost místní flóry totiž spočívá v její křehkosti a živelnosti. V budoucnu tak představuje riziko zejména rekultivace krajiny, která negativně zasahuje do přirozeně se vyvíjejících raných stadií stanovišť vznikajících po těžbě. V jejím důsledku pak může docházet k rychlému zániku lokalit vzácných, konkurenčně slabých druhů, které samovolně obsazují biotopy bez zapojené vegetace na výsypkách, odkalištích a v poklesových tůních.

Pohornická krajina v sobě skrývá neobyčejnou hodnotu, kterou bychom my lidé měli chránit. A tak se jako ohleduplné řešení nabízí monitorování zajímavých druhů a provedení dlouhodobého výzkumu v lokalitách z pohledu vývoje populací vzácných taxonů a stavu jejich biotopů. Současně bude nutné zaměřit se na ochranu starých komplexů původních lesních porostů. Jedině šetrným přístupem k rekultivacím a návrhem vhodného managementu krajiny můžeme zachovat divoký a svérázný naturel této jedinečné krajiny, kterou člověk svou činností vrátil v čase zpět.